

Az első „rendes” falu

A lajoskomáromi Agape Szeretetszolgálat

■ DECMANN TIBOR

Lajoskomárom Fejér vármegye egyik legfiatalabb települése. Története a 19. század elejéig nyúlik vissza. A helység a Mezőföld délnyugati peremén fekszik. Az 1802. év jelentős változást hozott a Sió-parti szomszédos területen a Batthyány-uradalom életébe a napóleoni háborúk gabonaigénye miatt. Egyes dunántúli községekben telepítési felhívást tettek közzé: kedvezmények kilátásba helyezésével jobbágyokat, illetve zselléreket kívántak az uradalom területére telepíteni (DANI 1989, 134–135. o.). Ennek lebonyolításához terv készült 1802-re, már csak ki kellett alakítani a falu helyét. A terv geometriai szabályszerűségéről, megvalósulásáról és a benne kialakult életről Vas Gereben ezt állapította meg: az első magyarországi rendes falu (KEVEHÁZI 2011, 131. o.).

A gyülekezet 1804-től szervezi magát, 1806-ra pedig már lelkésze van. Közülük a harmadik, Hrabovszky György a falu tudós, egyúttal templomépítő evangélikus prédikátora 1822-ben a falu leírásában háromnemzetiségű faluról ír: „Lakják magyarok, leginkább németek és részben tótok.” (Idézi KOVÁCS – KOLLEGA TARSOLY 2012, 22. o.) Fényes Elek 1851-ben ír a letelepültek vallási megoszlásáról. A lakosság ekkor 1572 fő, ebből evangélikus 1084, római katolikus 350 és református 138 (uo. 26. o.).

Felelősségérzet

A lajoskomáromi evangélikus lelkészek közül szociális érzékenysége miatt kiemelkedik a már említett templomépítő lelkész, Hrabovszky György. 1801-ben írt egy tanulmányt *A siketek és némák eránt való tisztükről* címmel (HRABOVSZKY 2002). Ez is jelezte elköteleződését a segítségre szorulóknak felé. Az 1800-as évek második felében megindult s az 1900-as évek elején is folytatódott a község paraszti társadalmának rétegződése (DANI 1989, 146. o.). Egyesek a meggazdagodás felé haladtak, mások az elszegényedés felé sodródtak. Az egyházközség tagjait egyre nagyobb felelősségérzet jellemezte. Erre példák a gyülekezet érdekében vagy humanitárius indítekből létrehozott iskolaalap, árvaalap, lelkészi gyámalap és a szegényalapítvány. 1929-ben a település vezetése megszavazta a helyi szegényháznál „járványkórház” (elkülönítő) felállítását (uo. 156. o.).

Ínségben Isten előtt

Luther Márton írja: „Ahogyan tehát embertársunk szükségét szenved, és a mi feleslegünkre szorul, úgy Isten előtt mi is szükségét szenvedünk, és rászorulunk az ő könyörületére. Hasonlóképpen, ahogyan a mennyei Atya nekünk Krisztusban önzetlenül segített, úgy nekünk is önzetlenül kell segítenünk a mi embertársunknak...” (LVM 2, 368. o.)

A Lajoskomáromi Evangélikus Egyházközségben a rendszerváltás előtt nem volt intézményes diakóniai szolgálat. 1991 előtt a gyülekezet az Üllői úti szeretetotthont támogatta termény gyűjtésével és helybe szállításával. Önkéntesek gyűjtötték össze a tartós élelmiszereket, válogatták, majd egy kisteherautóval szállították fel Budapestre.

Agape – Az intézményes szeretetszolgálat útjára lépés

A rendszerváltás előtt a településen működött egy diakotthon, ahol hét közben gyermekek laktak a környező településrészekről érkezve. A rendszerváltás után funkcióját veszítette az épület. A D. Szévik Imre püspök által végzett 1991-es lelkésziktató istentisztelet utáni szeretetvendégség a diakotthon nagytermében zajlott. Az ünnepségen beszélgetés indult önkormányzati és egyházi vezetők között. A település újonnan megválasztott polgármestere ekkor adott hangot annak, hogy az egyházi ingatlanrendezés keretén belül a korábban elvett ingatlanok (iskola, igazgatói és kántori lakás) helyett felajánlják a diakotthont egyházi célra. A jelen lévő tárgyaló felek, köztük az egyházmegye esperese, Labossza Lajos, egyetértettek abban, hogy méltó feladat lenne egy időotthon létrehozása az evangélikus templom közelségében. Így elindulhatna a szolgálat útján az egyházmegye első diakóniai intézménye. Az egyeztetéseket követően 1991. december 31-i hatállyal megtörtént az épület átadása, átvétele.

Pályázatokkal és közegyházi segítséggel készültek el az építési munkák, és 1992. december 19-én többek között az egyházkerület püspöke és Karl Heinz Neukamm, a német diakóniai szolgálat elnöke szolgálatával szentelték fel a Magyarországi Evangélikus Egyház tizenharmadik diakóniai intézményét, az Agape Szeretetszolgálatot.

Az országos fenntartású intézmény indulásakor harminc gondozottat volt képes ellátni. 1996-ra ötven főre nőtt a befogadási képessége, amely szükségessé tette a munkavállalók létszámának harminc főre emelését. 2004-ben nyerte el mai formáját az intézmény. További felvállalt szolgálatokkal is gyarapodott a helyi diakónia. 2004-től önkormányzattól átvett feladatként házi segítségnyújtó szolgálat indult. Sajnos a kistérségi összefogás elindulása után adminisztrációs akadályok miatt elakadt ez a feladatvégzés. Ebben az időszakban indult az idősek klubja is. Ezek a szolgálati ágak egymásra épültek, és utat készítettek a bentlakásos elhelyezésnek.

2009-ben vette át az Agape Szeretetszolgálat az önkormányzattól a család- és gyermekjóléti szolgálatot, amely rászoruló, hátrányos helyzetű családokon segít. A gyülekezet és a szolgálatok együttműködésének és társadalmi felelősségvállalásnak szép példája többek között a Márton-napi jótékonyági bál, melynek tombolavásárlásból befolyt összegéből és az önkormányzattól kapott támogatással együtt a családsegítő szolgálaton keresztül karácsonyi csomagokhoz juthatnak hátrányos helyzetű családok.

Kerekerdő

A települési kisdedóvó ügye hullámmzó figyelmet kapott 19. század végi indulása után. Az óvoda 1958-ban újonnan épített épületbe költözhetett.

A szeretetszolgálattal való összeköttetésnek szintén szép példája az óvoda nagycsoportosainak rendszeressé váló látogatása az Agape otthonban. Előadásaiikkal keresik fel az őket örömmel fogadó időseket. A 2010-es évek elején az önkormányzat a keresztény értékek többletét is figyelembe véve felajánlotta a felekezeteknek a Kerekerdő óvoda működtetését.

2012-től az óvoda az országos egyház fenntartásával evangélikus intézménnyé vált. Az újraalapított intézmény neve ettől kezdve Kerekerdő Evangélikus Óvoda lett. Új programként indult el a családi istentiszteleteken és bibliakörökön túl a Márton-napi lámpás felvonulás, mely során az evangélikus templomot érintve jutnak el a gyerekek az Agape otthonba.

Báránka

Paul-Hermann Zellfelder-Held bajor szerző szerint – akinek szakterülete a diakóniai közösségfejlesztés – a gyermekintézmények diakóniai jelentőségük. Fejlődési irányvonaluk fontos diakóniai szempontból is, mert tehermentesítik a családokat, kiutat jelentenek a társadalmi elszigeteltségből, és segítik a szociális viselkedés tanulását. Ez utóbbi azért is fontos, mert a családok kisebbé lettek, és a rokon hálózatok szerepe is csökkent (ZELLFELDER-HELD 2002, 146. o.).

A Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniájában is egyre fontosabb szerepet tölt be a bölcsődei hálózat, amely kisgyermek napközbeni ellátását jelenti. A 2023–2030 közötti időszakra kijelölt stratégiai célok között állapítja meg a zsinat számára készített tanulmány, hogy a demográfiai helyzettel összefüggésben fontos a családok támogatása, amelynek egyik hatékony eszköze a családi bölcsődék létrehozása (*Diakóniai stratégia*, 17. o.).

2005-ben visszakerült a gyülekezet birtokába az egykor elvett ingatlanok közül az iskola. Idővel elindult az önkormányzat részéről egy felkérés bölcsődei férőhelyek biztosítására ebben a régi „kiskiskolában”. Később változott az önkormányzat szándéka. Pályázattal terveztek új bölcsődét felépíteni. Időközben a Magyar Falu program támogatásával közösségi tér céljaira újjátottuk fel az épületet. Az önkormányzat az építőanyagok drágulása miatt lemondott a bölcsőde megépítéséről, és visszatért terveiben a gyülekezet iskolájához mint a családi bölcsőde leendő helyszínéhez. A szükséges átépítések költségeit az önkormányzat vállalta. A gyülekezeti fenntartású Báránka Evangélikus Bölcsőde engedélye 2025. február 11-én érkezett meg. Egy csoporttal, két szolgáltatást nyújtóval és egy dajkával indulhat a szolgáltatás.

Lajoskomáromban a második legnagyobb munkaadó az evangélikus egyház, talán ezért is jó a kapcsolat az önkormányzattal.

Égi-földi kapcsolatok

A helyi evangélikus intézmények igazgatótanácsaiban fontos helyet kapnak a gyülekezet presbiterei. Ezekhez a közösségi kötelekekhez kapcsolódik a Lajoskomáromi Evangélikus Rézfúvószenekar is, amely koncerteket ad és szolgálatokat végez nemcsak a templomban, hanem az intézményekben is.

A lajoskomáromi diakónia a gyülekezet és a szolgálatok együttműködését jelenti. Ezt egyszer egy bajor egyházi küldöttség vezetője némi önkritikával szóvá is tette; szerinte a nagy német diakóniai központok meglehetősen magas minőségben működnek, de sok tekintetben elszigeteltek a gyülekezetektől. Ezért – mint mondta – a gyülekezeteknek és a diakóniai intézményeknek mint közösségeknek náluk is jobban együtt kellene működniük a magyarországi példákhoz hasonlóan.

Az egyház által végzett szolgálat vagy kifejezetten a rászorulóknak gondozása nem csupán egyik ember odafordulása a másikhoz, hiszen akkor meghatározóan a szakszerűség kapna szerepet, hanem a szaktudással együtt a gondozó és gondozott emberek közötti agapé (Isten világ iránti szeretete) megnyilvánulása. Ezáltal válhat azzá a „helyé”, ahol maga Isten naponta megjelenik a szeretet cselekedeteiben. A diakónia mint a szeretet gyakorlati megvalósulásának egyik formája elsődlegesen nem a szeretet parancsának imperatívuszára hivatkozik, hanem a jánosi indicativusra (JÄGER 2010, 253. o.), amely szerint a szeretetben maga Isten ölt alakot: „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne.” (1Jn 4,16)

Hivatkozott művek

- JÄGER, Alfred 2010. *Diakónia mint keresztyén vállalkozás. Nonprofit egyházi intézmények menedzselése*. Ford. Szabó Csaba. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen. (Szociáletikai Intézet kiadványai 5.) *Diakóniai stratégia. A Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálatának stratégiai céljai 2023–2030*. Magyarországi Evangélikus Egyház, Budapest, 2023.
- DANI Lukács 1989. Lajoskomárom. In: *Fejér megyei történeti évkönyv*. 20. köt. Szerk. Farkas Gábor. Fejér Megyei Levéltár, Székesfehérvár. 134–174. o.
- HRABOVSKY György 2002. A siketek és némák eránt való tisztünkről. Az elő- és utószót írta, jegyzetekkel ellátta: Subosits István. In: *Emlékkönyv 1802–2002. A váci intézet története. 200 éves a siketoktatás Magyarországon*. Szerk. Kvojka Ferencné. Cházár András Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Diákotthon, Gyermekotthon és Pedagógiai Szakszolgálat, Vác. 84–114. o.
- KEVEHÁZI László (szerk.) 2011. *A reformációtól – napjainkig. Evangélikus gyülekezetek, egyházmegyék, kerületek a Dunántúlon*. 1. köt. Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület, Győr.
- KOLLEGA TARSOLY István – KOVÁCS Eleonóra – SZEMEREI János 2022. *Aranykönyv 200. Lajoskomáromi templomépités*. Tarsoly Kiadó, Budapest.
- KOVÁCS Eleonóra – KOLLEGA TARSOLY István 2012. *Evangélikusok Lajoskomáromban*. Tarsoly Kiadó, Budapest.
- LUTHER Márton 2017. *A keresztyén ember szabadsága*. Ford. Pröhle Károly. In: LVM 2, 339–378. o.
- LVM 2 = Luther Márton: *Felelősség az egyházért*. Szerk. Csepregi Zoltán. Luther Kiadó, Budapest, 2017. (Luther válogatott művei 2.)
- ZELFELDER-HELD, Paul-Hermann 2002. *Solidarische Gemeinde. Ein Praxisbuch für diakonische Gemeindeentwicklung*. Freimund Verlag, Neuendettelsau.